

МОНГОЛ УЛСЫН БОЛОВСРОЛ, СОЁЛ, ШИНЖЛЭХ УХААНЫ ЯАМ
АНАГААХЫН ШИНЖЛЭХ УХААНЫ ҮНДЭСНИЙ ИХ СУРГУУЛЬ

СҮХБААТАРЫН ЧУЛУУНСҮХ

**ЭМЧ, ҮЙЛЧЛҮҮЛЭГЧДИЙН ЭВТАНАЗИЙН ТАЛААРХ МЭДЛЭГ,
ЭРХ ЗҮЙН ЗОХИЦУУЛАЛТЫГ СУДАЛСАН ДҮН**

Е –722300 Шүүхийн анагаах ухаан

Анагаах Ухааны магистрын зэрэг горилсон нэг сэдэвт бүтээл

Улаанбаатар хот

2016 он

МОНГОЛ УЛСЫН БОЛОВСРОЛ, СОЁЛ, ШИНЖЛЭХ УХААНЫ ЯАМ
АНАГААХЫН ШИНЖЛЭХ УХААНЫ ҮНДЭСНИЙ ИХ СУРГУУЛЬ

СҮХБААТАРЫН ЧУЛУУНСҮХ

**ЭМЧ, ҮЙЛЧЛҮҮЛЭГЧДИЙН ЭВТАНАЗИЙН ТАЛААРХ МЭДЛЭГ,
ЭРХ ЗҮЙН ЗОХИЦУУЛАЛТЫГ СУДАЛСАН ДҮН**

Эрдэм шинжилгээний ажлын удирдагч:

АУ-ны доктор М.Цэрэнбат

Эрдэм шинжилгээний ажлын зөвлөх:

ФУ-ны доктор, профессор Х.Дамдинжав

Эрдэм шинжилгээний ажлын шүүмжлэгч:

АУ-ны доктор, профессор С.Түндэврэнцэн

Улаанбаатар хот

2016 он

Товч хураангуй

Эвтанази нь өнөө хэр анагаах ухаан-ёс зүйн, шашин-зан заншлын болоод хууль зүйн салбаруудын хүрээнд төгс шийдлээ олоогүй байгаагаас хуульч, эмч, улс төрч, шашны зүтгэлтнүүдийн хооронд үзэл бодлын маргаан дэгдээсэн асуудал хэвээр байна. *Euthanasia* гэдэг нь эртний Грек гаралтай үг ба *Eu* нь сайн сайхан, *thanatos* нь үхэл гэсэн утгатай юм. Монголын Улсын эрүүл мэндийн тухай хууль болон эмнэлгийн эрх зүйн бусад актуудад эвтаназийг хориглосон заалт байхгүй, эмчилгээнээс татгалзах эрхийг нээлттэй байдлаар зохицуулсан атлаа эрүүгийн эрх зүйн үүднээс авч үзвэл эвтаназид эрүүгийн хуулиар хориглолт бий болгожээ. Хэрэв эмч үйлчлүүлэгч буюу түүний ойр дотны хүмүүсийн зөвшөөрлийн дагуу эвтанази хийвэл Монгол улсын 2002 оны эрүүгийн хуулийн 91.1-д зааснаар 10-15 жилийн хорих ял авах бөгөөд онц хүнд гэмт хэрэгт тооцогдож байна. Улсын Дээд Шүүхийн тайлбарт хохирогчийн зөвшөөрөлтэйгээр түүний амь насыг өгүүтгэснийг энэ зүйл хэсгээр зүйлчилж байхыг заажээ. Эрх зүйн орчны талаарх эмч эмнэлгийн ажилтан болон үйлчлүүлэгчдийн асран хамгаалагчдын мэдлэг, хандлагыг тодорхойлж Анагаах ухаан, хууль зүйн талаас нэгтгэсэн судалгаа хийгдээгүй байгаа нь бидний судалгаа хийх үндэслэл болсон.

Судалгааны ажлын зорилго

Эмч эмнэлгийн ажилчид болон үйлчлүүлэгчдийн асран хамгаалагчдын эвтаназийн талаарх мэдлэгийг судалж, хууль эрх зүйн зохицуулалт хийх шаардлагыг тодорхойлох

Судалгааны ажлын зорилт

1. Эвтаназийн талаарх эмч, эмнэлгийн мэргэжилтнүүдийн анагаах ухааны болон хууль эрх зүйн мэдлэгийг үнэлэх
2. Үйлчлүүлэгчийн асран хамгаалагчдын эвтаназийн талаарх ойлголт, хууль эрх зүйн мэдлэгийг судлах
3. Монгол Улсад эвтаназийн талаар хууль эрх зүйн заалтуудыг судалж, олон улсын эрх зүйн заалтуудтай харьцуулан үнэлэх

Судалгааны ажлын шинэлэг тал

Монгол Улсад анх удаа Эвтаназийн талаарх ойлголтыг анагаах ухааны болон хууль эрх зүйн талаас нь нэг дор судалж, үйлчлүүлэгчийн асран хамгаалагч, эмч, эмнэлгийн мэргэжилтнүүдийн эвтаназийн тухай мэдлэгийг үнэлсэнд судалгааны ажлын шинэлэг тал оршино.

Судалгааны ажлын практик ач холбогдол

Монгол Улсад мөрдөгдөж буй хууль тогтоомжуудад эвтаназийн тухай заалтуудыг тодруулах, эдгэрэшгүй өвчтэй, амьдралын төгсгөлийн шатанд буй үйлчлүүлэгчдийн эрх ашгийг хамгаалах, хүнд хэвтрийн үйлчлүүлэгчийг асран хамгаалж буй ар гэрийнхний эвтаназийн талаарх ойлголт, мэдлэгийг тодорхойлоход суурь судалгаа болсноороо практикийн ач холбогдолтой.

Дүгнэлт

1. Судалгаанд оролцсон нийт эмч нарын 96% нь эвтаназийн талаар сонсож байсан ба бусад нь эвтаназийн талаар сонсож байгаагүй бөгөөд эвтаназийн талаарх ойлголт туйлын хангалтгүй байна.
2. Судалгаанд оролцогч ар гэрийнхний 74,5% нь эвтаназийн талаар урьд өмнө нь сонсож байгаагүй байна. Хүнд болон өвчний төгсгөлийн шатанд орсон өвчтнүүдийн ар гэрийнхний дийлэнхи нь эвтаназийг ёс зүйд нийцнэ, хуулийн зохицуулалт хийх шаардлагатай гэж үзжээ.
3. Харьцуулсан судалгаагаар эвтаназийн эрх зүйн зохицуулалтыг Нидерланд, Бельги, Швейцарь, Франц, Герман, Люксембург, АНУ-ын Калифорни, Орегон, Вашингтон муж улсууд, Австралийн хойд бүс, Израиль, Япон болон ОХУ, тусгаар улсуудын хамтын нөхөрлөлийн орнуудыг жишиг болгон судлав. Эдгээр орнуудаас Нидерланд, Бельги, Люксембургийн вант улс нь дэлхий дээр идэвхтэй эвтаназийг албан ёсоор зөвшөөрсөн гурван орон болсон байх ба Нидерланд улс нь 2001 онд Эвтаназийн хамгийн анхны төгс эрх зүйн зохицуулалтыг хийсэн улс байна. Харин европын бусад орнууд болох Швейцарид 2005 онд, Франц улсад 2004 онд, Герман улсад 2009 онд идэвхгүй эвтаназийг хуульчилж өгсөн бөгөөд одоогоор дэлхий дээр идэвхгүй эвтаназийг хуульчилсан 40-өөд орон байна. Харьцуулсан судалгаанаас харахад Монгол улсын Эрүүл мэндийн тухай хууль, Эрүүгийн хуулийн заалтууд зөрчилдөөнтэй, эрх зүйн зохицуулалт шаардлагатай байна гэж үзлээ.

Abstract

The euthanasia is still unsolved all around the world in the medicine-ethics, legal science, religion and it's problematic, especially among lawyers, doctors, politicians, monarchs. Euthanasia is an ancient Greek word, and it means that the "eu" is good, "thanatos" death.

Although the Health Law of Mongolia and other legal acts do not prohibit euthanasia and patient has a right to refuse treatment. But on the opposite side the criminal law prohibition is still valid by the explanation of Supreme court of Mongolia.

If doctors do euthanasia with patients or their loved ones, then doctors have a risk to suits with the sanction of imprisonment for 10-15 years, according to the 2002 Mongolian criminal law's code 91.1 and it is considered as crime. The Supreme Court interpretation states that doctor must be judged by 91.1 if he/she does euthanasia with the permission of the victim. Legal practitioners of environmental health officers and the lack of action identified for families of consumer awareness, attitude is the basis of our research.

The goals of the study

To study the knowledge of doctors/medical staff, and patients/family members about the euthanasia and determine the need for legal regulation.

Research objectives

1. To assess the legal knowledge of doctors and medical experts about euthanasia
2. To assess the legal knowledge of palliative care patients and client family's understanding on euthanasia
3. To study and evaluate the legal provisions of Mongolia on the euthanasia

Research novelty

The research was conducted collaboratively with the legal and medical sciences on euthanasia first time in Mongolia.

Practical importance of the survey

The practical significance of this research is to determine the ways, to protect basic human rights and the the interest of bedridden clients, dictated in the Constitution of Mongolia, and the Health law of Mongolia.

Conclusion

1. Assessment of physician medical and legal knowledge of medical experts on euthanasia was: 96% of all physicians, in this survey, have heard about the euthanasia and the rest of them have extremely poor understanding on this topic.

2. Palliative care patients and their families understanding and legal knowledge on euthanasia: 74.5% of all participants have not heard previously about the euthanasia. Patients and people in the majority of end-stage disease consistent and their families, ethically believe that it is necessary to make legal arrangements for euthanasia in Mongolia.

3. Comparative study of the legal regulation of euthanasia in Mongolia, and other countries legal provisions, we have concluded that:

Comparative study of euthanasia in the legal framework, the Netherlands, Belgium, Switzerland, France, Germany, Luxembourg and the United States of America: California, Oregon, Washington states, Australia's northern region, and studied as a reference to Israel, Japan, Russia and the post soviet countries.

From those countries Netherlands, Belgium and Luxembourg Kingdom are legally permitted active euthanasia. The Switzerland, France, Germany have legislation on passive euthanasia.

ГАРЧИГ

ТОВЧ ХУРААНГУЙ

ТОВЧИЛСОН ҮГИЙН ЖАГСААЛТ 5

ЗУРГИЙН ЖАГСААЛТ 6

УДИРТГАЛ 7

Судалгааны ажлын үндэслэл 7

Судалгааны ажлын зорилго 8

Судалгааны ажлын зорилт 8

Судалгааны ажлын шинэлэг тал 9

Судалгааны ажлын практик ач холбогдол 9

Судалгааны ажлын үр дүнг хэлэлцүүлсэн байдал 9

Судалгааны ажлын нийтлүүлсэн байдал 9

Судалгааны ажлын ёс зүй 10

Судалгааны ажлын бүтэц хэмжээ 10

I Бүлэг. ХЭВЛЭЛИЙН ТОЙМ

1.1 Эвтаназийн ухагдахуун 11

1.1.1. Эвтаназийн түүх, тодорхойлолт, ангилал 11

1.1.2. Үхлийг хууль зүйн болоод анагаах ухааны үүднээс
тайлбарлах нь 15

1.2 Эвтаназийн эрүүгийн эрх зүйн хориглолт, эрүүгийн эрх зүйн бусад
институттай харьцуулах нь 21

1.2.1. Хүнийг санаатай алах 21

1.2.2. Бусдыг амиа хорлоход хүргэх 25

1.3 Эвтаназийг хүлээн зөвшөөрөхийн эрх зүйн учир 28

1.4 Монгол Улс дахь эвтаназийн эрх зүйн төлөв, Хуулиудын

зөрчилдөөнтэй байдал	29
1.5 Гэмт хэргийн нийгмийн хор аюул үгүйсгэгдэх нь	34
1.6 Шүүхийн практик ба статистик	37
II Бүлэг. СУДАЛГААНЫ АЖЛЫН ХЭРЭГЛЭГДЭХҮҮН БА АРГА ЗҮЙ	39
III Бүлэг. СУДАЛГААНЫ АЖЛЫН ҮР ДҮН	44
IV Бүлэг. СУДАЛГААНЫ АЖЛЫН ХЭЛЦЭМЖ	56
4.1 Эвтаназийн эрх зүйн зохицуулалтын харьцуулсан судалгаа	60
4.1.1.Европын орнууд дахь эрх зүйн зохицуулалт	62
4.1.2. АНУ, Австрали, Израиль, Япон дахь эрх зүйн зохицуулалт	71
4.1.3. ОХУ ба тусгаар улсуудын хамтын нөхөрлөлийн орнууд дахь эрх зүйн зохицуулалтын төлөв	76
V Бүлэг. СУДАЛГААНЫ АЖЛЫН ДҮГНЭЛТ	81
НОМ ЗҮЙ	

НОМ ЗҮЙ

- ¹С.Нарангэрэл, “Эрх зүйн эх толь бичиг”, 2010 он, хх 216
- ¹Steven H. Gifis, ‘Law Dictionary’ (2003), fifth edition, 180
- ¹ Steven H. Gifis, ‘Law Dictionary’ (2003), fifth edition, 180
- ¹ Emily Jackson, ‘Medical law, End of life decision’ (2006), 911
- ¹Медицинская газета. 1997. № 96.
- ¹ Э.Ганбат, М.Цэрэнбат, “Шүүх эмнэлэг”, 2005, 119
- ¹ Э.Ганбат, М.Цэрэнбат, “Шүүх эмнэлэг”, 2005, 120
- ¹ [1991] 2 WLR 140
- ¹British Medical Journal 1994 он.
- ¹Төрийн мэдээлэл, Монгол Улсын Үндсэн Хууль, 1992 оны 01 дүгээр сарын 13
- ¹Төрийн мэдээлэл, Монгол Улсын Эрүүгийн Хууль, 2002 оны 01 дүгээр сарын 3
- ¹Төрийн мэдээлэл, Донорын Тухай Хууль, 2000 оны 1 дүгээр сарын 28
- ¹Төрийн мэдээлэл, Эрүүл Мэндийн Тухай Хууль, 2011 оны 05 дугаар сарын 05
- ¹Эмнэлгийн мэргэжилтний баримтлах ёс зүйн хэм хэмжээ, Эрүүл мэндийн сайдын 2013 оны 11 дүгээр сарын 25-ны өдрийн 446 тоот тушаалын нэгдүгээр хавсралт
- ¹Тусламж үйлчилгээнээс татгалзсан тухай хуудас, Эрүүл мэндийн сайдын 2013 оны 11 дүгээр сарын 25-ний өдрийн 446 тоот тушаалын долдугаар хавсралт
- ¹Монгол Улсын Дээд шүүхийн "Эрүүгийн хуулийн 91 дүгээр зүйлийг тайлбарлах тухай" 2009 оны 14 дүгээр тогтоол
- ¹Монгол Улсын Дээд Шүүхийн мэдээлэл, 1996 оны №2, 12 хх
- ¹Донорын тухай хууль, Төрийн мэдээлэл, 2000.02.18, №6
- ¹"Монгол Улсын Эрүүгийн Хуулийн тайлбар", Монгол Улсын Дээд шүүх, 2010 он, 220
- ¹Акопов В. И. Этические, правовые и медицинские проблемы эвтанази // Медицинское право и этика, 2000. — 1. — С. 47-55;
- ¹Ковалев М.И. Право на жизнь и право на смерть. Государство и право. 1992. №7. с.71
- ¹Капинус О. С. Эвтаназия как социально-правовое явление. Москва, 2006. — Буквоед, с.153

¹Капинус О. С. Эвтаназия как социально-правовое явление. Москва, 2006. — Буквоед, с. 203

¹Акопов В.И., А.А.Бова. Сборник докладов первой международной конференции "Общество, медицина, закон". Кисловодск. - 1999. - с.5-6

¹ "Rights of the terminally ill act"

<http://www.nt.gov.au/lant/parliament/committees/rotti/illregs.pdf>

¹ Nederlandse Jurisprudentie 1973 No 183 District court of Leeuwarden 21 Feb 1973

¹ Wertheim, Nederlandse Jurisprudentie 1982 No 63 Rotterdam Criminal Court

¹ T Sheldon, 'Being 'tired of life' is not grounds for euthanasia' (2003) 326 BMJ 71

¹ Termination of life on Request and Assisted suicide,

<http://www.nvve.nl/assets/nvve/english/euthlawenglish.pdf>

¹ E Jackson, 'Medical law, End of life decision' (2006), 963

¹ New England Journal of Medicine, The Groningen Protocol — Euthanasia in Severely Ill Newborns, Volume 352:959-962

¹ New England Journal of Medicine, The Groningen Protocol — Euthanasia in Severely Ill Newborns, Volume 352:959-962

¹ "Российский научный онкологический центр" ОХУ-ын анагаах ухааны мэдээллийн портал / [www. oncocenter.ru](http://www.oncocenter.ru). - 12.05.2009.

¹ Дэлхийн мэдээ мэдээллийн томоохон сэтгүүл, АНУ д төвтэй.

¹ Loi relative a l'euthanasie (The Act concerning Euthanasia), 28 May 2002, in force 23 Sept 2002

¹ Assisted Dying for the Terminally ill Committee, Assisted Dying for the Terminally ill Bill-First report (2005) 74

¹ Арьес Ф. Человек перед лицом смерти./ «Прогресс-Академия». - 1992. - 527с.

¹Капинус О. С. Эвтаназия как социально-правовое явление: монография. — Москва, 2006; Буквоед

¹ Telegraph сэтгүүл «Switzerland aims to stop 'suicide tourism'» от 29.10.2009.

¹ Washington at al v Glucksberg 117 SCt 2258 (1997) SCt 2293 (1997)

¹ <http://egov.oregon.gov/DHS/ph/pas/docs/statute.pdf>

¹ Oregon Department of Human Services, Seventh Annual Report on Oregon's Death with Dignity Act (2004) <http://egov.oregon.gov/DHS/ph/pas/docs/year7.pdf>

¹ Oregon v John Ashcroft Ninth circuit Court of Appeals (2004) No 02-35587

¹ “Death with Dignity Act” <http://www.deathwithdignity.org/>

¹ “Rights of the terminally ill act”

<http://www.nt.gov.au/lant/parliament/committees/rotti/illregs.pdf>

¹ Крылова Н.Е. Уголовное право и биоэтика: проблемы, дискуссии, поиск решений.
- Инфра-М, Москва, 2006.

¹ Всероссийский Центр Изучения Общественного Мнения

¹ Тищенко П. Д. Эвтаназия: российская ситуация в свете американского и голландского опыта // Медицинское право и этика. – 2000. – № 2. – С.33.

⁴⁹ Х.Дамдинжав, Л.Лхагва “Эвтаназийн ёс зүйн асуудалд”(АУИС, НЭМС-ийн эрдмийн бичиг) УБ. 2003 (өгүүлэл) хх 50-52.

⁵⁰ Бямбасүрэн С. “Зайлшгүй үхэлд хүргэх эмчлэгдэшгүй өвчинтэй өвчтөнүүдийн сэтгэл зүйн хариу урвал ба эвтанази”

⁵¹ Т.Навчаа, С.Эвлэгсүрэн “Үйлчлүүлэгчийн эрх ба үүрэг” Эмнэлгийн мэргэжилтний ёс зүйн хэм хэмжээний асуудалд /лекцийн эмхэтгэл/ УБ. 2006 хх 73-74

⁵² Батжаргал “Эмчийн ёс зүй” Мэргэжлийн ба хэрэглээний ёс зүй УБ. 2012 хх 126-129